

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

ประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานเก็บขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

The effectiveness of behavioral promoting program to promote increase personal protective equipment (PPE) using among solid waste collectors, Bang Mueang
Tambon Municipality, Samut Prakan Province

สุปรีย์ เตชา* ส.บ.

Supree Decha* B.P.

สมคิด ปราบภัย** วท.บ., ส.ม., ประ.ด.

Somkid Prabpai** B.Sc, M.P.H., Ph.D.

*นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

*Master of Science in Health Education Program Student,

สาขาวิชาสุศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

Faculty of Education,

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาสุศึกษา

**Lecturer of Health Education Program,

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Education, Kasetsart University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานเก็บขยะมูลฝอย ทำการวิจัยด้วยรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนหลัง ทำการทดลองกับพนักงานเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 100 คน โดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานเก็บขยะมูลฝอย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และภาวะการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา แสดงเป็นจำนวนและร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานเก็บขยะมูลฝอย พนักงานทั้งหมดมีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายเป็นประจำ ได้แก่ การสวมเสื้อแขนยาว สวมกางเกงขายาว สวมถุงมือ สวมรองเท้าบู๊ท และสวมหน้ากากอนามัย (ร้อยละ 98.0) หรือมีพฤติกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.0, 12.4, 23.5, 96.1 และ 92.2 ตามลำดับ และส่งผลให้มีการลดลงของภาวะการเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจและโรคผิวหนัง และการบาดเจ็บจากของมีคมในขณะปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะมูลฝอยได้

Abstract

This research aimed to study the effectiveness of behavioral program by using personal protective equipment (PPE) among solid waste collectors. The research was conducted with quasi experiment study, pretest-posttest one group design. The participants were 100 solid waste collectors from Bang Mueang Municipality, Samut Prakan Province. The behavior promotion program was used to measure the personal protective equipment using behaviors among solid waste collectors. Data was collected by using PPE

questionnaires and illness and injury status questionnaires. Data was analyzed by using descriptive statistics. After the behavior promotion program was implemented, the study implement the program, the results concluded that all of solid waste collector had behavioral in using daily working with long sleeves, long trousers, gloves, boots, and protective mask (98.0%); increasing behavior were 22.0%, 12.4%, 23.5%, 96.1%, and 92.2% respectively. As a result, it can be reduced dermis and respiratory symptom and injuries by shape in working of solid waste collector.

คำสำคัญ

การส่งเสริมพฤติกรรม, อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล, พนักงานเก็บขยะมูลฝอย, ปัญหาสุขภาพ

Key words

health promotion, personal protective equipment, solid waste collector, health adverse

บทนำ

การจัดการขยะมูลฝอยมีสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพมากมาย ทั้งที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสสารเคมีชีวภาพและทางกายภาพ เช่น เสียง ความสั่นสะเทือน เป็นต้น รวมทั้งท่าทางในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานการจัดการมูลฝอย เช่น การยก แบกหามวัสดุหรืออุปกรณ์ด้วยมือ การเคลื่อนไหวซ้ำๆ เป็นต้น⁽¹⁾ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยจึงเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่างๆ มากกว่าคนทั่วไปหลายเท่า ไม่ว่าจะเป็นโรคท่อน้ำเหลืองอักเสบ อุบัติเหตุ โรคติดเชื้อ โรคปอด เป็นต้น⁽²⁾ เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของพนักงานจัดการขยะมูลฝอย การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่จะลดปัญหาด้านสุขภาพ อันเนื่องมาจากการทำงาน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังพบว่า มีพนักงานขาดความตระหนักในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในขณะที่ปฏิบัติงาน โดยพบพนักงานเก็บขยะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง⁽³⁾ และในส่วนพนักงานจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ไม่มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หรือมีการใช้บ้างบางครั้ง จึงส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมา เช่น มีอาการผื่นคันผิวหนัง 50 ครั้ง/ปี ปวดหลังหรือปวดกล้ามเนื้อ 46 ครั้ง/ปี บาดเจ็บจากการถูกของมีคมทิ่มแทง 40 ครั้ง/ปี เยื่อหูตา

อักเสบ 25 ครั้ง/ปี และตกจากรถขยะ 8 ครั้ง/ปี⁽⁴⁾ พนักงานจัดการขยะมูลฝอยที่ต้องทำงานยก แบก ผลัก ดึง จะมีความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บและโรคต่างๆ อีกทั้งปัญหาโรคกระดูกและกล้ามเนื้อ นอกจากนี้ยังได้รับการบาดเจ็บจำพวกแผลถลอก เสี่ยงต่อโรคติดเชื้อ และพบอาการปวดศีรษะที่เพิ่มขึ้นจากการเห็นดินเหนียวเมื่ออยู่ใกล้ รวมถึงอาการไอที่เกิดกับระบบทางเดินหายใจ⁽⁵⁾

พนักงานเก็บขยะมูลฝอยเป็นอาชีพที่เสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพเป็นลำดับต้นๆ อีกทั้งมีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลน้อยมาก ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลให้แก่พนักงานเก็บขยะมูลฝอย โดยการประยุกต์แนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model) ของ Becker MH⁽⁶⁾ มาใช้ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ซึ่งแนวคิดนี้เชื่อกันว่าการรับรู้ของบุคคลเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมสุขภาพ โดยบุคคลจะแสดงพฤติกรรมใด ๆ ด้วยความเชื่อว่า จะทำให้มีสุขภาพดี และมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันไม่ให้เป็นโรค ขึ้นกับปัจจัยหลักสามประการ ประการแรกคือความพร้อมที่จะปฏิบัติ ประกอบด้วย การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค และการรับรู้ความรุนแรงของโรค ประการที่สองคือ การประเมินถึงประโยชน์ต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ ประกอบด้วย การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติ และการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ ประการที่สามคือ สิ่งชักนำให้มีการปฏิบัติ ซึ่งอาจเป็นสิ่งชักนำ

มาจากภายในหรือภายนอก เป็นต้น ซึ่งผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่พัฒนาขึ้นภายใต้แนวคิดนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานเก็บขยะมูลฝอยได้ และส่งผลให้ลดการเจ็บป่วย และการบาดเจ็บจากการจัดการขยะมูลฝอย และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัสดุและวิธีการศึกษา

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) แบบหนึ่งกลุ่มทดลองวัดก่อนหลัง (pretest-posttest one group design) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย

ส่วนบุคคล และภาวะการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บก่อนและหลังการทดลอง ทำการศึกษากับพนักงานเก็บขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ทดลองคือ โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ได้แก่ ภาวะการเจ็บป่วย และการบาดเจ็บจากการเก็บขยะมูลฝอย พฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของพนักงานเก็บขยะมูลฝอย เป็นระยะเวลา 1 เดือน หลังจากนั้น ดำเนินการวัดผลหลังการทดลอง โดยการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินการกิจกรรม
เสริมสร้างความรู้	จัดอบรมบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากการจัดการขยะมูลฝอย และการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยใช้เอกสารประกอบการบรรยายแบบ PowerPoint และคู่มืออาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานสำหรับพนักงานจัดการขยะมูลฝอย โดยมีระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม จำนวน 3 ชั่วโมง
นวัตกรรมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	ผู้วิจัยจัดทำอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ได้แก่ ถุงมือกันบาด กันน้ำ และหมวกคลุมศีรษะปิดบังใบหน้า พร้อมหน้ากากอนามัยป้องกันฝุ่นละออง เพื่อให้พนักงานเก็บขยะมูลฝอยสวมใส่ขณะปฏิบัติงาน พร้อมทั้งแนะนำวิธีการใช้งาน การเก็บรักษา ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 4 สัปดาห์
ติดตามกระตุ้นเตือน	แต่งตั้งให้พนักงานขับรถเก็บขยะมูลฝอย ทำหน้าที่ตักเตือนควบคุมพนักงานเก็บขยะมูลฝอยให้มีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม และรายงานพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลต่อหัวหน้างานรักษาความสะอาด โดยทำการบันทึกข้อมูลในแบบรายงานพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ซึ่งมีสื่อประกาศข้อตกลงในการปฏิบัติงานของพนักงานจัดการขยะมูลฝอย ใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม จำนวน 4 ชั่วโมง

ผลการศึกษา

ลักษณะทั่วไปของประชากรที่ใช้ทดลอง

ประชากรในการศึกษานี้คือ พนักงานเก็บขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่เข้าร่วมทดลองการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรม

การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล จำนวน 100 คน มีอายุเฉลี่ย 39.5 ปี จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 71.0) พนักงานส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งเก็บขยะ (ร้อยละ 74.0) มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานประจำเฉลี่ย 5.7 ปี แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของพนักงานเก็บขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
อายุเฉลี่ย 39.5 ปี		
อายุสูงสุด 58 ปี		
อายุต่ำสุด 23 ปี		
การศึกษา		
ประถมศึกษา	71	71.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	23	23.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	5	5.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	1	1.0
ตำแหน่งงาน		
พนักงานขับรถขยะ	26	26.0
พนักงานเก็บขยะ	74	74.0
ประเภทรถที่ใช้		
รถบรรทุกขยะมูลฝอยแบบอัดท้าย	95	95.0
รถบรรทุกขยะมูลฝอยแบบขอเกี่ยว	5	5.0
ระยะเวลาการทำงาน		
ระยะเวลาทำงานเฉลี่ย 5.7 ปี		
ระยะเวลาทำงานสูงสุด 20 ปี		
ระยะเวลาทำงานต่ำสุด 11 เดือน		

พฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

ผลการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลแก่พนักงานเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

แสดงดังตารางที่ 3 ซึ่งก่อนการทดลองพนักงานเก็บขยะมูลฝอยมีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเป็นประจำมากที่สุด ได้แก่ การสวมกางเกงขายาว (ร้อยละ 89.0) รองลงมาคือ เสื้อแขนยาว (ร้อยละ 82.0) และสวมถุงมือผ้า (ร้อยละ 81.0) สวม

หมวกากอนามัย (ร้อยละ 51.0) และสวมรองเท้าบู๊ท (ร้อยละ 51.0) ตามลำดับ แต่หลังจากทดลองใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานเก็บขยะมูลฝอย พนักงานทั้งหมดมีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายเป็นประจำ ได้แก่ การสวมเสื้อแขนยาว สวมกางเกงขายาว สวมถุงมือ สวมรองเท้าบู๊ท (ร้อยละ 100) และสวมหมวกากอนามัย (ร้อยละ 98.0) เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานเก็บขยะมูลฝอย ระหว่าง ก่อนและหลังการทดลองการใช้โปรแกรมฯ ด้วยการวิเคราะห์

อัตราส่วนพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเป็นประจำ ระหว่างหลังและก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ จะพบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ พนักงาน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ได้แก่ การสวมเสื้อแขนยาว สวมกางเกงขายาว สวมถุงมือ สวมรองเท้าบู๊ท และ

สวมหมวกกอนามัย เพิ่มขึ้นเป็น 1.2 เท่า 1.1 เท่า 1.2 เท่า 6.5 เท่า และ 8.0 เท่า ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า พนักงานมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายมากที่สุดคือ สวมหมวกกอนามัยและรองเท้าบู๊ท

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานเก็บขยะมูลฝอย ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ

อุปกรณ์ป้องกัน อันตรายส่วนบุคคล	พฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (ร้อยละ) N = 100 คน								อัตราส่วนการ เปลี่ยนแปลง (เท่า)
	ก่อนการทดลอง				ก่อนการทดลอง				
	ประจำ	บ่อย	บางครั้ง	ไม่เคย	ประจำ	บ่อย	บางครั้ง	ไม่เคย	
1. เสื้อแขนยาว	82.0	7.0	8.0	3.0	100	0.0	0.0	0.0	1.2
2. สวมหมวกกอนามัย	51.0	30.0	9.0	10.0	98.0	2.0	0.0	0.0	8.0
3. กางเกงขายาว	89.0	7.0	2.0	2.0	100	0.0	0.0	0.0	1.1
4. สวมถุงมือ	81.0	7.0	4.0	8.0	100	0.0	0.0	0.0	1.2
5. รองเท้าบู๊ท	51.0	9.0	19.0	21.0	100	0.0	0.0	0.0	6.5
6. ผ้ายางกันเปื้อน	19.0	5.0	7.0	69.0	4.0	96.0	0.0	0.0	2.4
7. หมวกนิรภัย	7.0	0.0	4.0	89.0	11.0	0.0	0.0	89.0	5.2
8. แวนนิรภัยป้องกันตา	3.0	1.0	19.0	77.0	0.0	14.0	86.0	0.0	5.0
9. เข็มขัดพุงหลัง	2.0	0.0	3.0	95.0	0.0	14.0	48.0	38.0	14.4

ภาวะการบาดเจ็บและการเจ็บป่วย

ภาวะการบาดเจ็บและการเจ็บป่วย ก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 4 ซึ่งพบว่า ก่อนการทดลอง พนักงานเก็บขยะมูลฝอย มีภาวะการบาดเจ็บและการเจ็บป่วย เกิดขึ้นบ่อยจนถึงบ่อยมาก ได้แก่ อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ การบาดเจ็บจากของมีคมทิ่มตำหรือบาด อาการปวดหลังเรื้อรัง

เป็นต้น แต่เมื่อหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ สามารถลดภาวะการบาดเจ็บและการเจ็บป่วย ที่เคยเกิดขึ้นบ่อยและบ่อยมากได้อย่างสิ้นเชิง ได้แก่ การบาดเจ็บจากของมีคมทิ่มตำหรือบาด ปวดหลังเรื้อรัง แผลถลอก เป็นต้น ลดการเจ็บป่วยเนื่องจากโรคผิวหนัง อาการน้ำมูกไหลและไอ ได้กว่าครึ่งหนึ่ง แต่ไม่สามารถลดอาการปวดเมื่อยได้เลย

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบภาวะการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บจากการทำงานเก็บขยะมูลฝอย ระหว่างก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ

การเจ็บป่วย (N = 100 คน)	ก่อน		หลัง	
	ไม่เคย - นาน ๆ ครั้ง	บ่อย - บ่อยมาก	ไม่เคย - นาน ๆ ครั้ง	บ่อย - บ่อยมาก
ของมีคมทิ่ม/ตำ/บาด	76.0	24.0	100	-
สัมผัสหรือสูดดมสารเคมี	86.0	14.0	100	-
แผลถลอก	83.0	17.0	100	-
สัตว์หรือแมลง กัดหรือต่อย	85.0	15.0	100	-
บาดเจ็บจากถังขยะทับที่เท้า	95.0	5.0	100	-
รถเฉี่ยวหรือชน	97.0	3.0	100	-
ผื่นคันผิวหนัง	80.0	20.0	90	10.0
เยื่อหูอักเสบ	96.0	4.0	100	-
เยื่อบุจมูกอักเสบ	97.0	3.0	100	-
กลาก เกาื้อน	97.0	3.0	100	-
ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ	50.0	50.0	48	52.0
ตะคริว	87.0	13.0	100	-
กล้ามเนื้ออ่อนแรง	91.0	9.0	100	-
กล้ามเนื้ออักเสบ	96.0	14.0	100	-
ข้อพลิก/เคล็ด/ขัด/ยอก	90.0	10.0	100	-
ปวดหลังเรื้อรัง	78.0	22.0	100	-
หมอนรองกระดูกเคลื่อนทับเส้น	99.0	1.0	100	-
ประสาท				
คลื่นไส้ อาเจียน	99.0	1.0	100	-
ท้องเสีย	99.2	0.8	100	-
บาดเจ็บยก	99.0	1.0	100	-
หายใจลำบาก/หายใจขัด	94.0	6.0	100	-
คัดจมูก	88.0	12.0	100	-
น้ำมูกไหล	92.0	8.0	97.0	3.0
ไอ	93.0	7.0	97.0	3.0

วิจารณ์

โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานเก็บขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานเก็บขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ และสามารถลดปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการทำงานลงได้ เนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการ

สร้างเสริมให้พนักงานมีการรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรงต่อสุขภาพจากการเก็บขยะมูลฝอย อีกทั้งมีการชักนำจากเพื่อนร่วมงานในการคอยติดตามกระตุ้นเตือนให้มีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model) โดยที่บุคคลจะปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรค บุคคลจะต้องมีการรับรู้ต่อความเสี่ยงของการเป็นโรค รับรู้ต่อความรุนแรงของโรค เมื่อเกิดการรับรู้นี้จะผลักดันให้บุคคลหลีกเลี่ยงจากภาวะ

คุกคามของโรค โดยการเลือกวิธีปฏิบัติที่คิดว่าเป็นทางออกที่ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติกับผลเสีย ค่าใช้จ่ายหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนการได้รับแรงจูงใจและสิ่งชักนำสู่การปฏิบัติ ก็เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติสุขภาพของบุคคลนั้น ๆ ด้วย⁽⁵⁾

นอกจากนี้แล้วโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานเก็บขนขยะมูลฝอย สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยเฉพาะการใช้หน้ากากอนามัยของพนักงาน จากร้อยละ 51.0 เป็นร้อยละ 98.0 ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเกือบเท่าตัวนั้น เป็นผลมาจากในโปรแกรมมีการจัดทำนวัตกรรมห่มคลุมศีรษะและไบหน้า พร้อมกับติดหน้ากากอนามัยไว้ด้วย ซึ่งห่มคลุมศีรษะและไบหน้า เป็นสิ่งที่พนักงานใช้เป็นประจำอยู่แล้ว เพื่อป้องกันไบหน้าและศีรษะจากแสงแดดและอากาศร้อน การใช้ห่มคลุมศีรษะและไบหน้าขณะทำงาน จึงเท่ากับเป็นการสวมหน้ากากอนามัยไปพร้อมด้วย และยังพบอีกว่าพนักงานทั้งหมดมีพฤติกรรมสวมถุงมือ เนื่องมาจากพนักงานพอใจต่อนวัตกรรมถุงมือที่ผลิตขึ้น ซึ่งมีความยืดหยุ่นสูง เหมาะกับการสวมใส่สำหรับหยิบ จับ ยกวัตถุด้วยมือได้ง่าย อีกทั้งสามารถป้องกันการบาดเจ็บ ต้ม ต้มน้ำจากของมีคม และป้องกันการเปียกน้ำได้ด้วย พนักงานจึงนำมาใช้เป็นประจำทุกวันขณะปฏิบัติงาน ลักษณะการดำเนินการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่เหมาะสมกับพนักงาน ยังจะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนพรัตน์ เทียงคำดี⁽³⁾ ที่ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล จะส่งผลให้พนักงานใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลนั้น อีกทั้งการจัดทำโปรแกรมและดำเนินโปรแกรมนี้อาศัยการมีส่วนร่วมของพนักงาน และให้พนักงานด้วยกันมีการติดตามกระตุ้นเตือนซึ่งกันและกัน ก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้พนักงานมีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพวงผกา สุริวรรณ⁽⁷⁾ ศรีสุตา วงศ์วิเศษกุล และคณะ⁽⁸⁾

ซึ่งได้ผลสรุปว่า การสร้างแรงสนับสนุนของผู้บริหารรูปแบบการมีส่วนร่วมของพนักงาน และชุดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ การจัดการด้านกระบวนการ ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วม ค้นหาแนวทางการแก้ปัญหา การพัฒนาศักยภาพแกนนำ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เป็นปัจจัยในการปฏิบัติพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานอย่างยั่งยืน

สรุป

โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานเก็บขนขยะมูลฝอย สามารถส่งเสริมให้พนักงานเก็บขนขยะมูลฝอย มีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายมากขึ้น และส่งผลให้สามารถลดภาวะการเจ็บป่วย และบาดเจ็บจากการทำงานเก็บขนขยะมูลฝอยได้ โดยเฉพาะการใช้อุปกรณ์ห่มคลุมศีรษะปิดบังไบหน้า พร้อมหน้ากากอนามัยป้องกันฝุ่นละออง และถุงมือป้องกันของมีคมบาด และป้องกันน้ำ ที่จัดทำขึ้นและมีราคาถูก เหมาะสมกับสภาพการทำงานของพนักงาน ทำให้พนักงานมีการนำมาใช้เป็นประจำทุกวันมากขึ้น ดังนั้นจึงควรส่งเสริมการนำโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานเก็บขนขยะมูลฝอยไปใช้ในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างแพร่หลายต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณบุคลากรเทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในการให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงมาด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. Oshwiki. Waste management [Internet]. [cited 2017 Jan 20]. Available from: http://oshwiki.eu/wiki/Waste_management

2. Sandra Cointreau. Occupational and environmental health issues of solid waste management. Washington: World Bank; 2006.
3. นพรัตน์ เทียงคำดี. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงาน เก็บขยะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2556.
4. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม. สรุปรายงานประจำปี 2556. สมุทรปราการ: เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ; 2556.
5. Perez HR, Frank AL, Zimmerman NJ. Health effects associated with organic dust exposure during the handling of municipal solid waste. Indoor Built Environ 2006;15:207-12
6. Becker MH. The health belief model and sick role behavior. In Becker MH, editor. The health belief model and personal health behavior. Thorofare, NJ: Charles B. Slack; 1974. p. 82-92.
7. พวงผกา สุริวรรณ. รูปแบบการส่งเสริมการใช้ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของผู้ใช้แรงงาน ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2540.
8. ศรีสุดา วงศ์วิเศษกุล, เบญจา เตากล้า, เนตรรัชนี ตั้งภาคภูมิ. การจัดการด้านสุขภาพ ความปลอดภัย และอาชีวอนามัยอย่างยั่งยืนในโรงงานอุตสาหกรรม กรณีศึกษาโรงงานในจังหวัดสมุทรสาคร. วารสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา 2556; 1:42-56.